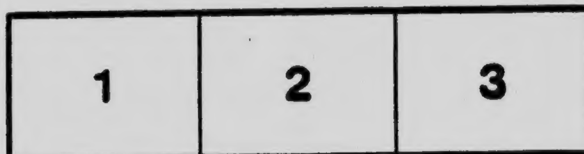
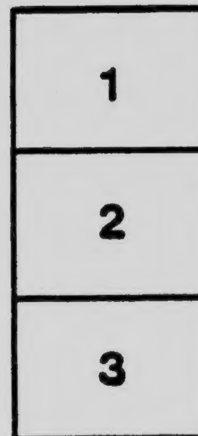
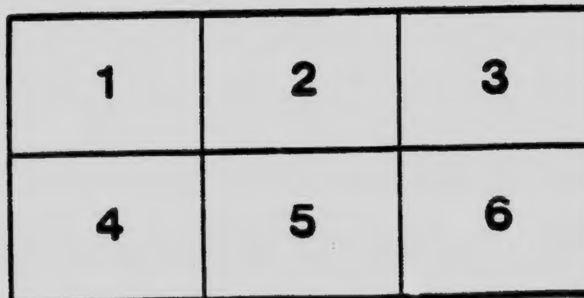
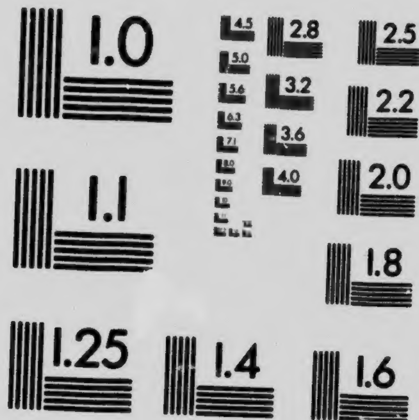

1
2
3

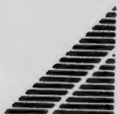

1
2
3

1
2
3
4
5
6

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

Книжочка 3. Ціна 20ц.

МОНОЛЬОҐИ

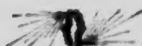

1920.

Книжочка 3. Ціна 20 цнт.

Найновійші

МОНОЛЬОҐИ

ЗМІСТ:

Накладом "РУСЬКОЇ КНИГАРНІ"
850 Main Street. Winnipeg, Man.

Фрайтер Кубаса.

(На сцену входить фрайтер від піхоти, з червоними "паролями", тримаючи під пахою кілька повних мішків, кладе все те в куті і рахує):

Айц, цвай, драй, фир, финф! Штимт! Нічого не бракує! Той для мого шляфкамрата Щербатого, той для кріскамрата Федька, той для краяна Беззубного, той для пана фелебра від мене, а той вже для мене! Но! буде що цілий день їсти! Ой фе! Швіц! Треба почекати на поїзд, котрий відїде за дві години. (Дивить ся на публику й сьміє ся). **А во! Диви, диви, що тут цивильбранжи! Щоби хоть був один чоловік межи ними, а то ні, всьо цивілї! Но, но, сервус! А ви чого так скупили ся як барани? Де абштанд, де у вас ріхтунг?! А во, еще сьміє ся один з другим! Ей коби я вас дістав під своє командо, тоби й ріхтунг був й обштанд!** (Ходить хвильку й сьміє ся): **Но, но, не бійте ся, я знова не такий гострий як показую... Чекайте також на потяг? Добре! Не буде нам кучило ся... Ви мене знаєте?! Що, вас?! — Не знаєте гер фрайтра Кубаси із наниахціґ реґіменту?!** (Показує на свої звіздки). **Ту! ту, дивиш ся один з другим! Ту маєш написано що я за оден! Но що дивиш ся один з другим як кура в кість?! Єще не видиш, що стоїть перед тобою кайзер й книглї гер фрайтер Микита Кубаса з нани-ахціґ реґіменту? Ой ви уфєрми!**

Шкода що по Божім сьвітї ходите! — Гер фрайтер! Яке то красне імя! Хотївби я ціле житє називатись гер фрайтер. — А чи хоть розумієте що то есть гер фрайтер?

Та де там! Фрайтер то есть перша шаржа при війську. Насамперед іде прецінь гер фрайтер, потім гер капраль гер фір й наконець всї офіцири й ґенерали? Що? Як я зістав тим фрайтром, питаетесь? Або я знаю! Гер гауптман все каже до мене: Я мусів бути тоді пяним, як я тебе на фрайтра подав! Но, но, дивіть ся, дивіть ся! То він бідачиско аж упив ся з утїхи, що мене фрайтром зробив! Але най там, най пе дальше, може еще колись подасть мене на капраля? Та ба, я знова жовнїр як шляк! Мустер на цїлий нани-ахціґ реґімент! По правдї писати не вмію, але говорити, то говорю кількома язиками. Знаю добре: дайтш шпрехен, поліш, русіш, а навіть знаю по інталїйські говорити! Що не вірите?! Бодай тя корч покрутив один з другим цивілю затрацений. Чекай, ану, чи зрозумієш котрий мене, що я вам скажу: Шав, шав, цивілїст, во іст майн турністр! А що? Чомусьте роздзявили мундштукі? То значить так: .Дурний цивіль, як моя танїстра! Що, вас? Кажете що то не правда? Но, а по італїйські. Ефт, ефт, сіньора, дас тріоста фінетї кано, дас тріоста, кобила без хвоста... А що? Десь тепер один з другим?! То значить: Сиди тихо, не рипай ся, а диви один з другим ту! (показує на звіздки). Не думай собі що я хто будь! (Ходить хвильку): Булисьте на святах? Я був, й знаєте бавив ся як шляк! Чекайте, я вам розповім від кінця, як то я приїхав до своєї хати. Старі мої нічого не знали, що я фрайтром зістав. Приїхав я на село, приходжу до дверий, відтвираю тай зофорт кричу: габт ахт! Зірвали ся старий батько, мати й хотїли іти зі мною привитатись, але як узріли ті звіздки, станули й не сьміло дивились на мене... Батько злапав ся за волосє, мама в плач, з великої утїхи, а я стою виштрекуваний й дивлю ся на них з гори. Тримав я їх так з квадранс, але потім менї

жаль зробило ся старих, тай кричу: Фатер унд мутер, ком цу мір! Ходіть, ходіть мої дорогії, хоч я аванз..в, то правда, але для вас лишив ся який був! Не буду казати о тім як мене питали, як оглядали, але скажу вам, що я зробив велику радість на всіх; на батьку, на мамуні, на сестрі, а навіть наш старий пес гавкав на мене, як на жида? Прийшли сусіди, дівчата, але я їм всім дав скоро абтретен! Що иньшого свої, але чужі. О! на .. я вже не позволю! (Хвильку ходить). Ей щоби так ..ще раз гер гауптман упив ся й подав мене на капраля, то я зофорт лишаю ся за "зупу" при війську! Ага! — Чи ви чули, що буде війна?! — Буде, я вам кажу, незадовго! — Будуть битись зі свербами, а ми гавстріякі підем на границю дивитись. Ей щоби як найскорше, бо у нас в маґазині цілий стос "сьліпаків!" А ви знаєте що то есть сверби, то есть сусіди що мають великі безроги й не хотять нам продавати. Але чекайте! Най іно приде бефель й наш реґімент вісімдевять піде, то ми їм всї свинї поїмо аж будем облизуватись. (По хвилї): При війську тепер швіц, минаж по правдї добра, але дають ..ого за мало! Чоловік навганяє ся цілий день по поли, зїв.. коня з копитами, а ту маєш, дають тобі, таку маленьку минажку, що аж встид згадувати... Гей, гей, нема то, як було на селї дома! Поставили чоловікови файну миску борщу з бульбами, до того бохонець хлїба, то чоловік знав що наїв ся! На вечер дають куляцію, але дуже тонку. Як жовнїр зїсть таку куляцію й вийде на улицю, то боїть ся, щоби вітер не перевернув його! Так, так кажу вам, булоби добре при війську, але тільки щоби їсти давали більше... Служу я вже третий рік при війську, й кажу вам правду, що через цілий той час шість разів був я наїджений. А знаєте коли? — То знаєте тодї коли був я на урльопі в дома на сьвятах! Та бо то й шкан-

даль, щоби військова дитина голодна ходила... Чи треба, щоби бідний жовнір чіпав ся якоїсь служащої, а то тілько для того щоби його підкормляла... Ой так, так (показує на пакунок.) дивіть ся, який то я футраш везу до касарні, мої кріксками рати чекають на то як на урльоп. А ту еще так довго треба на поїзд чекати. Ага еще одно мушу вам сказати що було в бефелю, що всї гер фрайтри дістануть менталеві менталї. За що, я еще не знаю, але знаю лише то що дістану й я. Тепер маю один, то буду мати уже три! Колись на старші літа, буду всім розказував. Диви один з другим, той менталевий ментали дістав я за війну в роцї 1910, коли то я бив ся на свербській границї з пацюками, той другий на виборах в Венґрах а той третий... а правда та я еще третого немаю... (Дивить на сторону): А во! — Гей цивіль бранжа, ауф! Потяг прийшов! Ходїть й поможіть менї то все забрати! Не хочете? А бодай вас корч покрутив, ви, ви... цивілї уферми до смерти! Сервус! (Відходить).

Страшний Сон.

Мав я сон страшний на диво,
Бачив я сьвіт до окола,
А на сьвіті якби вимів
З жіночого пола,
Зникли десь жінки сварливі
Стало так приємно, мило,
Земля в рай ся замінила
Що аж жити ся хотіло.
Враз з жінками щезли пльотки
Здрада, флїрт, обмова,
О театрах, балях, модах
Ніхто ані слова.
А найбільше було втїхи
Що згинули тещі
Не один сердега з того
Аж в долині плеще.
Але в сьвіті всьо змінчиве!
Не оминеш лиха
Мущинам знов всьо обридло
Й нарікають з тиха.

Далї-далї, чим раз гірше
Стали нарікати,
Що нема їм хто зварити,
Анї обіпрати.
Анї хата не метена
Сьмітє по колїна.
Хоч пропадь! не даш собі ради,
Нещасна година!
А ще на злість, баби з собов
Годинки забрали
Хлопи пили вже без міри
Бо часу не знали.
В головах, горох з капустов
Змішалось до чиста,
Як пора була йти спати,
Тодї йшли до міста.
Волочились вулицями
Блудили по парках,
Заглядали по всїх дверьох
І всїх закамарках.
Кажу чистий конець сьвіта,
Содома й Гомора,
Так давив їх брак жіноцтва
Наче страшна змора.
Зі мнов було не інакше,
Скажу вам на ухо
Брак жіноцтва не перейшов
І в мене на сухо!
Бо я по тім пробудившись
Зараз в другу днину
З того страху, що в снї бачив
Шукав за дївчинов.

Знайшов зараз; бо як кажуть
Повно того цьвіту,
Де лиш глянеш, всюди знайдеш
По цілому сьвіту.
Я під впливом сну страшного
Сейчас осьвідчив ся,
Два-три слова, тай до ксьондза,
І зараз оженив ся.
З тих мущин, що в сні їх бачив,
Лиш я пеховатий
Бо они всі, так як й були
Лише я жонатий.
Перед лихом не поможе
Нікуди втікати,
Бо тя знайде, навіть в ліжку
В твоїй власній хаті
Днесь бим не дбав, хотьби той сон
Снивсь мені роками,
Бо жінки мні так допекли,
Аж лізуть боками.

О. ЛОМАКА.

Лихо від тютюну.

Виходить Іван Іванович Нюхин, чоловік своєї жінки, що веде музичну школу та дівочий пансіон.

(Сцена представляє провінціяльний клюб).

НЮХИН (з довгими баками, без вусів, у старім подертім убраню, велично входить, кланяєть ся та пораєть ся коло желетки*). **Шановні добродійки і як то кажуть, шановні добродії** (росчісує баки). **Жінці моїй сказано, щоби я прочитав тут на добродійну ціль якусь популярну лекцію — мені однаковісенько. Я, звичайно, не професор і нема в мене ніяких наукових заслуг, але тимчасом, я от вже трицять років, без перестанку, навіть можна сказати, не шануючи свого здоровля і таке инше, працюю коло питань самого наукового характеру, міркую собі і навіть пишу иншим разом, щоб ви думали, наукові статї, тоб то, не те щоб дуже наукові, а так собі, вибачте на сім слові, неначеб то наукові. Між иншим, сими днями я написав довжезну статю під заголовком: "Про шкоду від деяких комашок". Дочкам моїм дуже сподобалось, особливо про блощиці а я сам перечитав тай подер. Отжеж однаково, пиши що хочеш, а без перського порошку нічого не вдієш. У нас от навіть у фортепяні є блощиці... За тему моєї сьогоднішної лекції я взяв, не вам кажучи, шкоду, яку робить людськости курене тютюну. Я сам курю, але жінка моя звеліла викладати сьогодня про шко-**

*) Желетка — камізелька.

ду від тютюну і, виходить, нічого не вдієш. Коли про тютюн, то й про тютюн, — мені однаковісенько, а вам, шановні добродії, раджу ставитись до моєї сьогоднішньої лекції, як і належить ся — серіозно, щоб часом чого не трапилось. Кого лякає нудна, наукова лекція, кому не до смаку, той нехай не слухає тайде собі з відсіля (пораєть ся коло желетки). Найбільшої уваги прошу я в присутних тут добродіїв лікарів, які можуть почути на моїй лекції богато користного їм, бо тютюн не тільки робить людині богато лиха, а ще й в медицині вживаєть ся. От наприклад, коли муху зачинити в пуделку з тютюном, вона здохне, мабуть від нервів. Тютюн се, передівсім, рослина... Як я читаю лекцію, то звичайно, підморгую правим оком, але ви не звертайте на се уваги; се через те, що я денервуюсь. Я дуже нервова людина, взагалі, а підморгувати оком почав 1889 року, 13-го вересня, того самого дня, коли моя жінка, як то кажуть, породила четверту дочку Варвару. В мене всі дочки народились на сьвіт 13-го числа. А тимчасом (поглянув на годинник), не будемо ухилятись у бік від теми моєї лекції, бо нема часу. Ото собі знайте, що жінка моя держить музичну школу та приватний пансіон, то-б то не те, що пансіон, а так неначе пансіон. Між нами кажучи, жінка моя любить жалітись на свою бідність, але в неї дещо наховане, так мабуть — тисяч з сорок-пятьдесять, а от я не маю ні копійки за душею, ні шага — та нічого не вдієш! В пансіоні я доглядаю за господарством. Я купую живність, надзираю за слугами, записую розходи, роблю нотатки, бю блощиці, воджу на прохід жінчину собачку, ловлю миші... Вчора вечір мені сказано було видати кухарці борошно та масло, бо мали пекти млинці. Ну, та одно слово, сьогодня, коли вже млинці були напечені,

моя жінка прийшла в пекарню та й каже, що три пансіо-нерки не будуть їсти млинців, бо в них понабухали ґланди. Таким способом вийшло, що ми спекли більше млинців, як потреба. Куди з ними дітись, скажіть на милість? Спершу жінка загадала віднести їх у льох, а далї подумала, та й каже: "Їдж сї млинцї сам, поторочо". Вона раз-у-раз, як сердита, каже на мене: поторoча, або гаспид, абож сатана. А яка з мене сатана? Вона раз-ураз сердита. І я не з'їв, а проковтнув не розжувавши, бо я завше голодний. От учора, на приклад, вона не дала менї обідати. "Тебе, каже, поторочо, годувати не варто"... Але, не вам кажучи, ми (дивить ся на годинник) забалакались і трошки ухилились від теми. Ну тепер далї: хоч звичайно ви з більшою охотою послухалиб зараз романсу, або якоїсь такої сімфонії, чи арії... (Наспівує). "Ми не моргнем в пилу сраженія глазом... От не памятаю, з відкіля це"... А от ще, я забув сказати вам, що в музичній школї моеї жінки, окрім догляду за хазяйством, менї сказано ще вчити математики, фізики, хемії, ґеоґрафії, історії, лїтератури, то що. За танцї, спів та малюваня моя жінка бере окрему плату, хоч і танцям і співу навчаю я-ж таки. Наша музична школа на пятисобачому переулку, в домі ч. 13. І дочки мої народились на сьвіт 13-го числа, і в хатах у нас 13 вікон... Ну та нїчого не вдієш. Щоб умовлятись — мою жінку можна застати дома, коли завгодно, а програма школи, як що маєте охоту пупити, продаєть ся у портієра по 30 копійок за примірник (витягає з кишенї кілька брошурок). І от я, коли хочете, можу наділити. За кождий примірник 30 копійок. Хто має охоту? (Павза). Нїхто не хоче? Ну, то по 20 копійок. (Павза). Ото досадно. Еге,дім ч. 13. Нї в чому менї не щастить, постарів ся, подурнїшав... От зараз читаю лекцію, з вигля-

ду неначе й веселий, а самому так і кортить закричати у весь голос, абож залетіти кудись на край сьвіта. І пожалітись нікому, а от навіть плакать хочеть ся... Ви скажете: дочки... Що там дочки? Я кажу до їх, а вони тільки регочуть ся... У моєї жінки семеро дочок... Ні, вибачте, здаєть ся, шестеро... *(Швиденько).* **Семеро. Старшій Гані 27 років, молодшій 17. Шановні добродії.** *(Оглядаєть ся).* **Я нещасний, я на дурня перевів ся, на ледащо, але-ж, не вважаючи на се, перед вами стоїть нейщасливійший від усіх батьків. Воно власне кажучи, так і повинно бути, але я не сьмію сказати інакше. Ех, як би ви тільки знали. Я прожив з жінкою 33 роки і можу сказати, се були найкрасші дні мого житя, не то щоб найкрасші, а так взагалі. Одно слово, пробігли вони, неначе одна щаслива хвиля, не вам кажучи, нехай їм чорт тай годі.** *(Оглядаєть ся).* **Але здаєть ся вона ще не прийшла, її нема ще тут і вільно тепер казати все чисто... Я страшенно боюсь... боюсь, коли вона дивить ся на мене. Ну, то от я й кажу: дочок моїх ніхто так довго не бере заміж, мабуть, через те, що вони соромливі та через те, що мущини їх ніколи не бачать. Балів моя жінка задавати не хоче, на обід нікого не закличе, бо се дуже скупа, сердита, сварлива баба, і через те ніхто до нас не ходить та... можу вам сказати секретно** *(наближаєть ся до р[illegible]пи).* **Дочок моєї жінки можна бачити по великих святах, ї[illegible] тітки Наталії Семенівни, тої самої, що слабує на ревматизм та ходить у такій жовтій сукні з чорними крапками, неначе всю її обсипано тарганами. Там дають і закусувати. А коли там нема моєї жінки, тоді можна й сего самого** *(торкає себе коло коміра).* **Ото знайте собі, що я впиваюсь одною чаркою і тоді на душі стає так гарно, що й розказати не вмію; чогось тоді спадають на думку молоді літа, і хочеть ся**

чогось тікати, ох, як би ви знали як хочеть ся. (З запалом). **Утікати, покинути все і бігти неоглядаючись... куди? Однаково куди... аби тільки втікти від сего невірного, буденного, поганенького житя, яке зробило з мене старого ідіота, втікти від сеї дурної, уїдливої, лютої, лютої, лютої скареди, від моеї жінки, яка мучила мене 33 роки, втікти від музики, від пекарні, від жінчиних гроший, від всіх отсих дурниць і від сеї огиди... і спинитись десь так далеко-далеко серед поля і стояти деревиною, стовбуром, горобиним пугалом, під високим небом, і цілу ніч дивитись як над тобою сьвітить ясний місяць, і забути, забути... О, як я хочу нічого не памятати... Як хочу я зірвати з себе се кляте старе фрачиня, в якому я вінчав ся 30 років тому** (зриває з себе убранє) **в якому я раз-у-раз читаю лекції на добродійну ціль. На тобі!** (топче фрак). **На тобі! Старий я, злиденний, мізерний, як отся сама жилетка з її протертою, облїзлою спиною...** (Показує спину). **Не треба менї нічого. Я красший і чистійший від всього сего, я був колись молодим, розумним, вчив ся в университетї, марив, вважав себе за порядну людину... Тепер менї нічого вже не треба. Нічого не треба тільки спокою... тільки спокою.** (Подивив ся в бік і жваво надів фрак). **Тимчасом за кулїсами стоїть моя жінка... Прийшла тай жде на мене там...** (дивить ся на годинник). **Вже час кінчати... Як що вона спитає, будь ласка, скажіть їй, що лекція була... що потороча, то-б то я, поводив ся поважно** (дивить ся в бік відкашлюючи). **Вона дивить ся сюди** (підняв голос). **Виходячи з тієї позиції, що тютюн має в собі страшну отруту, про яку я казав, курити нї в якому разї не треба, і я дозволю собі, як то кажуть, надїятись, що ся моя лекція "про лихо від тютюну" буде вам на користь. Я вже все сказав.** (Вклоняєть ся й велично відходить).

В перекладї **Л. Пахеревського.**

Монольог жебрака.

На сцену входить старий жебрак підвязаний, зі сивою бородою і вусами, о кули і без руки, з медалями на грудях. — Стає на боці і жебрає:

Змилосердіть ся люде, хто в Бога вірує, поратуйте старого! (До себе). **Іде якийсь офіцер** (кланяє ся і просить). **Милосердія пане капітане! — Бідний, старий ветеран, в 69-тім бив ся з прусаком і на війні стратив ногу і руку.** (Бере ніби то гроші). **Бог вам най заплатить! Бодай вас майором незадовог зробили!** (Сьміє ся): **Дав шустку, бігме! Е, та бо то треба вміти людий брати! — Іде якийсь грубий панисько!** (Кланяє ся) — **Милостивий пане! — Бідний, від маленькости каліка, змилосердіть ся надімною бідним стариком!** (Оглядає ся злий). **Бодай тебе покрутило гірше як мене! — Пішов навіть не подивив ся на бідного! — Е, та бо то панисько! не знає біди! — Пішов череватий як бочка. Бодайсь спух як льняна нитка! Но цікавий я, що та пані дасть!** (Кланяє ся): **Цілую руці панунці! — Поратуйте паннуньцю бідного старого, а Бог вас возьме в свою опіку!** — (бере гріш). **Бодай Вам Бог благословив!** (Обертає ся за нею і сьміє ся): **Паннуньцю! — Ха, ха! Таж то стара як сьвіт. Аж покраснїла, як я її паннунцею назвав.** (Дивить ся на цент). **Бодайсь осліпла, відьмо одна! — Дала менї ґрейцар. Вона не знає яка тепер дорожня! — Чекай, як єще коли тебе увиджу, то тебе бабцею назву! -- Іде якийсь панисько з малим хлопцем!** (кланяє ся): **Милосердя над бідним стариком. Вісьмеро дітей дома без кавалка хліба:** — (бере гріш). **Бодайсь паничику виріс на великого чоловіка, і на потїху**

родичам! (Оглядає ся). **Пійшов! — Бодайсь мав єще таких хлопців з двайцять! — Та ніби то хороший батько! Добрий примір дає дитині! — Нема що казати! — Іде селянин** (кланяє ся): **Ґосподарю! Змилосердіть ся над бідаком. Тамтого року погорів я, і лишив ся ось в такій нужді,** (бере грош)... **Бодай вам Бог забув гріхи ваші!** (дивить ся на гріш). **Два ґрейцарі дав на такі тяжкі часи! —** (Оглядає ся). **Нікого не видно. Тяжкі часи нині. — Де то давнійше, як казав мій батько, сів собі чоловік під церквою і 2 ґульдени заробив, а тепер і ґульдена тяжко заробити. Чоловік тепер з голоду може згинути. Де прийду, то місто ґрейцара, дають тобі кавалак хліба. Так, так! — Та давнійше і хліб можна було в коршмі на перекуску продати, а тепер жид якось не хоче! — Дето давнійше видів хто, щоби ходили пачи збирати на якісь читальні, на церкви і другі кумедії. — Але ми маєм на се спосіб: Застрейкуєм, і най тоді пани і попи ідуть жебрати. — Будем доти стрейкувати, доки держава не дасть нам стабілізацію і мундур. Ніхто о нас недбає, часом тілько поліцай. Ой ті поліцаї! Я такий на них злий, що єслибим мав яке право, то всіх поліцайників виславби я, там де перець росте. Тамтого тижня взяв мене поліцай просто з під церкви. Але то знаєте, якийсь фільозоф той поліцай. Як він пізнав, що у мене ніби обі руки. Та правої руки цілком у мене не видно. О! во іде якась пані.** (Кланяєсь): **Бідний каліка, без ноги і руки, подайте ручку бідному! —** (Бере гріш). **Цілую рученьки! Такі білі, красні, круглі рученьки! Най Бог позволить вам дожити до глубокої старости! —** (дивить ся на гріш): **Така файна кубіта і такі красні ручки мала і єще шустку дала! — То розумію! — Видно, що то пані! Може то пані ґрафиня, або яке чудо? Але файна, бо файна! —** (Витягає гроші і числить):

Може би уже зробити замкнене рахунків за нинішний день! Уже темніє, ніхто не іде! (Сідає на лавці, витягає мішок і рахує). **Пять корон! О, то нині зле мені пішло. То щось так як бідний урядник! Фе! Аж встидаю ся! Та то те..р така біда, що і жабраки нічого немають.** (Оглядає ся). **Аво! бодай тя покрутило еще гірше як мене! — Поліцай іде, треба втікати, щоби не піти на "сьвіже сіно!"** (Кидає кулї, витягає сховану руку, зриває сиву бороду і втікає).

Століте Елэктричности.

Прикра доля чоловіка:
Хиба слину тепер ликай
Остогид мні цілий сьвіт
Що найменше на сто літ.

Так прошу паньства: чоловік уроженний тепер в XX. столітю, лиш жалує, чому не побачив сьвіта божого в XXI. столітю. XX. століте, се століте винаходів, котрі війдуть в загальне уживане доперва за сто літ, для того і я жалую, що якимось чудом прийшов тепер на сьвіт, бо якби я родив ся за сто літ, а то би була втїха! А тепер що? Чоловік мусить ся вродити, мусить ходити до школи, потому мусить мати суджену, потому мусить ся женити, а потому мусить дістати тещу. А за сто літ буде цілком інакше. Чоловік вродить ся електрично, виховають го механїчно, бідну його голову капустяну виобразують фізично, дістане посаг урядовий, а жінку дістане через почту але без тещі.

Будуть се солодкі мрії!...
До них нинї серце млїє!

II.

А за сто літ буде диво
Де лиш схочеш, їдеш живо,

Електрично будеш спати,
Електричні будуть хати.

Теперішна комунікація, то цілком нельоґічна, а за сто літ на примір приходиш в ночи з представленя, пересипляєш ся, а позаяк тутешне молоко не добре тобі ділає на очи, всідаєш в електр чну воздушну колійку і за хвилю знаходиш ся в Альпах. Вишукаєш яку красну корову, кажеш собі електрично надоїти пива, — а бодай то, молока, троха випиваєш, а решту зливаєш до бляшанки і вертаєш до хати. Приходиш під браму і пригадуєш собі, що твій товариш, що недавно мав випадок з касою свого боса є тепер в Токіо і за помочию телефону без дроту доносить тобі, що молокар не поставив йому нинї молока. Береш отже свою бляшанку з молоком і всідаєш до воздушної колійки. Легенький шепіт, щось коло тебе наче колуе, а за хвилинку спритно наставлений автоматичний сиґналїзатор ґрамофоновий тебе повідомляє: Токіо!

Буде се рай на сїм сьвітї!
Аж ся схоче людям жити
Будем жити електрично,
Без журби, щасливі вічно!

III.

Мущинам днесь тяжко жити
Бо їм кажуть ся женити,
Але за те за сто літ
Перевернесь цїлий сьвіт.

Так прошу паньства. За сто літ всї розкоші житя будуть злишні на сїм сьвітї, а рід красного пола буде цїлком не потрібний. На примір спадаєш до електричного барруму електрично з'їдаєш добру перекуску, попеш знаменитими напитками і не заплативши електрично вибігаєш другими дверми. Аби ся переспати як Бог приказав, на-

тискаєш ґузик і від сувіту спускає ся електричне ліжко. Сідаєш, кладеш ногу на спеціяльний апарат, а черевики самі з ніг злазять. Завдяки уліпшеним винаходам, відпинаєш один центральний ґузик і убранє твоє вже на долині. Кладеш ся до ліжка сам, без жінки, без нареченої, без тещі, а ліжко зачинає з тобою угинатись, ох!... Сам один в ліжку (красно наші пані будуть виглядати!).

Будиш ся, сідаєш на електричне крісло і так електрично можеш умерти!

Так, то жити розумію
О тім тепер лише мрію.

На концерті.

(Мущина у фраку показуєсь на естраді, споглядає на публику, кланяєть ся недбало і говорить все з іронією і в розгоряченю).

Паньство прийшло на концерт, неправда? (З іронією). **Се є дуже забавна річ ті концерти!** (Зїває). **Один виходить на естраду і оповідає дурниції або виспівує аж до охрипленя, або також валить з цілої сили в фортепян, публика сидить в горячці без найменшого руху, якби привязана до крісел... В сьвіті цивілїзованім називаєсь то душевною розривкою... Певно длятого, що в галї панує задуха...** (павза, споглядає милосердно на публику, опісля зїває). **Ох, бідні ви, моє паньство, бідні, але і я з вами також...** (глядить на годинку). **Уже пізна година, чоловік сидівби собі дома при теплій печи... випилоб ся гербату, в товаристві жінки і дїтий, а опісля до ліжка... Спокійно, по горожанськи, і здорово... Для артисти однак є то овоч заказаний. Коли инші смачно собі сплять, він вистроєний у фрак, мусить оповідати про ріжні смалені дуби... мусить осьвічувати ґуста слухачів...** (До одного з публичности). **Що? І ви твердите, що то, що я говорю не варта нїчого?** (павза). **Що єсьм нудний? Сьвята рація! Сам знаю о тім...** (павза). **Однак що маю робити? Монольоґоване належить до прикрих обовязків мойого покликаня... Сторож нічний має ся ще гірше: може йти спати доперва над раном. Але для чого паньство позбав-**

люєте себе приємности реґулярного житя, то менї в голові поміститися ся не може. І чи то варта посьвячувати вечір для концерту? Музика, сьпів, то менї велика приємність! Єще розумію ті розривки в дома, при добрій вечері, при гербаті. Хтось помрукає, дехто заспіває, дехто заграє в фербля... панї забавлять ся в пльоточки, все таки і то розривка... Але тут.. анї порушити ся, анї поговорити, (до одного з між публики), **а вас концерт не нудить? Що? Можете свобідно розмовляти? Но, о винятках не говорив я.** (До публики). **Одним словом страта часу, нудьга і видаток.** (Зарозуміло). **Знаю пань, які в дома ходять рознеґлїжовані, неочесані і не завсїгди омиті... Концерти випроваджують їх з звичайного ... бу, бо мусять прецїнь вбрати ся... Чи то потрібна така неволя? Розумівбим се тодї, коли би позволено сходити ся в "шляфроках", і коли би на галї знаходив ся хоть буфет...** (павза). **Менї самому, признаюсь, хочеть ся їсти, мав зі собою взяти на естраду хлїба з маслом і трохи печенї... Однак і то є заборонене! Панове редактори зараз би то подали до ґазет... Ой, маємо від тих ґазет? Анї фальшиво заспівати, анї зле заграти не вільно. Зараз критика і закиди...** (павза). **Знаєте що паньство? Ходїм всї до дому... Нинї є власне моєї жінки іменини, погуляв бим з великою приємність...** (До одної з пань). **І ви панї також? Маємо однаковий ґуст, однак тут не випадає... Фортепян є, саля є, товариства не бракне, музики от в тамтій галї також нудять ся в очікуваню своєї черги... Всьо є що до гуляня потрібне, тільки нема гуляня, бо то не випадає** (з запалом). **Але за те випадає робити з ночи день, вистроювати ся і робити знакомости, які з концертових галь провадять до вівтаря** (вздихає). **І я також нинїшну свою жінку пізнав на концертї...** (вздихає до одного з між публики). **Для**

чого вздихаю?... Що? Ви думаєте, що я жалую ожененя ся? Отже милите ся, хотяй з другої сторони, для чого маю се оивати в бавовну? Пані менї дарують за се порівнанє, однак пословиця говорить, що всї коти є шарі. Немаю, борони Боже, на гадці когось ображувати, але після мого понятя, богато пань знаходячих ся тут на галї, цїлком інакше представляють ся по цивільному. Не одна труся концертова, така тихенька і занята тільки штукою, в дома гнїває ся на мужа, сердить ся на слуг, проклинає дїти і в загалї затроює житє цїлому оточеню (до пань між публикою). Прошу менї не брати за зле, о жаднїй з пань я того не думав, ходило менї лише о засаду (павза). З вигляду лиця шановних пань пізнаю образу і гнїв... Га, може я є і в блудї, може збрехав я, твердячи, що много пань наших, інакше представляють ся на концертї а інакше дома. В такім случаю о розсудок тої квестії прошу ласкаво всїх тут присутних панів. (До мущин в кріслах). Зробім голосованє... Хто є напроти мене зволить встати і піднести обидві руки (павза). Щож то, нїхто з панів не встає? (павза). Всї сидять?... Нїхто не підносить рук?... В виду сего можу з вами всїми попрощати ся і відійти з чистою совістю. (відходить).

Пес.

Монольоґ

через

Зиґ. Пшибильського.

Як я паньству оповім одну гісторію, -- то зараз заплачете надімною ревними сльозами. Так! Моя гісторія дуже сумна і щира: Єсьм певний що викличе вона тут загальне співчуте. А понеже женські серця є дуже мягенькі і вразливі — для того нині звертаюсь (з уклоном) тільки до пань! Панове можете мене навіть не слухати. (Звертає ся до одної з пань).Ох! яке пані маєте мягке серце — уже сягаєте по хусточку до кишені, аби нею обтерти... (поправляє). а перепрашаю, я думав, що ви пані плачете... (нагло) бо, аби пес, найзвичайнійший псисько на чотирох ногах, кундель чорний як смок, зі сліпами невинятка, міг стати ся причиною нещастя чоловіка спокійного, тихого і доброго — як я — то не до увіреня.

Вона називала його "Бійо" (легковажно) "Бійо!" Чулисьте пані щось подібного? Чорний кудлай, як дві вкроплї пільзненьського пива подібний до медведя — і вона називає його "Бійо" (наслїдуючи голос женщини). "Я вам забороняю мого песика кундльом називати — ви не знаєте ся на расі, — уважаю, що мій Бійо не взбуджує у вас симпатії" (своїм голосом). "Противно збуджує — і єще яку! "Бійо" є псятком найделікатнїйшої раси — то правдивий пестій — я його дуже люблю".

Коли би то була стара панна з кінчастим носом — то нехай би там її! — (З захватом). **Але вона була гарна... Кібіц — як... як — вязка чотирох кіп найсьвіжійших шпаргів, — око блистяче як найлучше висмажений біфштик анґлійський, — варґи кармінові, як молоді бурачки, — зубки білї, як найкрасша обібрана калярепа, — говорю паньству — цілість робила вражіне найделікатнїйшої піни, убитої з цукру і муки.** (Грозячи пальцем одному з панів). **Смакун з вас, як бачу. Вам зараз вечеря на думку приходить. Отже вертаючи до біфштику і калярепи** (поправляє ся) **— о я говорю до "кібіци" очий і варґ — властителька тої реставрації.** (Зі злостию). **бодай вас, — все тепер милю ся! Властителька тих [illegible]тий розбудила в менї такий апетит** (поправляє [illegible]) **[illegible]кий захват, що хотїв з нею оженити ся і був би з нею оженив ся, коли би не та потвора "Бійо". Я не маю звичаю обсуджувати своїх ближних, але як собі припімну того пса... то не затаївбим його смертельних гріхів!** (Зітхнувши). **Хто знає, чи уже не бувбим припровадив своєї нинї уродливої моеї Веронїки, тут сьвіт вказавби на мене пальцем, як на найщасливійшого мужа... А вдівочка мала порядно набиту "кабзу" — хотяй запевняю вас панї, що володіла мною лише чистісїнька любов. Хоть правду скажу, мамоною я би не погордив — але я мрів лише і її серденьку...** (З повагою). **Під тим зглядом маю уже вироблену репутацію і маю те власне за честь! Приятель мій Стефан говорить до мене: знаєш, що та вдова летить зовсїм на тебе... бери ся до неї". І бувбим взяв вдову — і...** (оглядає ся на около себе) **з "Бійо" — завсїгди здаесь менї, що я його виджу коло мене... Говорю вам панї, огидний пес, а раси то як найгіршої.**

Булисьмо вже навіть разом... з вдовою, а не з псом —

так як би то сказати, аби пані добре зрозуміли — так ніби... по середині... Коли то можна обійти ся без сьвіжих рукавичок... а в найгіршім случаю можна взяти випрані і коли жалує ся кводра на підголене, але дивлячи ся на люстро (дивить ся на долоню як би на люстро) говорить ся: Е! добре все є — завтра піду до фризиєра. Що кілька днів біг я межи четвертою а пятою на Бродвей. Дзвоню — дзень, дзень, дзень... служниця отвирає мені двері — природно першого стрічаю — но, когож би иньшого — як не "Бійо"! Ба! коли би то був пес, котрий би умів лестити ся — погласкав бим псячка пару разів, но і закликав: ходи сюди песику — і не звертав би на него уваги, але він о той стовп, станув на середині покою, завсїгди наїжений і пильнував кождого мойого кроку, опісля нога за ногою ішов за мною до крісла — а коли сів я, він також сів напроти мене не спускаючи з мене своїх сліпаків. (Наслідуючи вдову) "Бійо" завсїгди вас занюхає. (Своїм голосом). О... він і так для мене досить ласкавий. Нахиляю ся, хочу мою вдівку пару разів цмокнути в руку — "Бійо" — кидає ся на мене. Ото є наслідки, як ся пса виучує "недай песку рушати своєї пані". Вона його так витресувала. На правду, коли котра з пань тут присутних має так витресованого пса як той "Бійо" — но, то желаю! Поправляю ся на кріслї, хочу простягнути ногу, посуваю ся' "Бійо" в тій хвили зриває ся і кладе свою кусмату лапу на колїна, як би мене хотів прикути до місця, (значучо),а сліпів все з мене не спускає. Досить одним словом сказавши, стаю ся невільником того пса, котрий мене денервує, допроваджу до встеклости... (Жіночим голосом). "Чи знаєте пане, "Бійо" чогось нинї хорий" — говорить раз до мене вдова (складаючи руки). "О, бідний, — чи може ви його пані відвезли до шпиталю, то від-

відаю його". — Ледви, що висказав я ті слова... псисько висуває ся з під якоїсь колдри, а що хорий, не сїдає на землю, але пакує ся від разу на канапу, межи мене і вдову, розтягаючи ся як довгий, а я зі страху, аби мене не угриз, усуваю ся йому на сам конець канапи.

Нарешті постановляю собі осьвідчити ся моїй вдівці. Коли уже буде моєю женою.. то чекай, я тобі відплачусь і пімщусь за всї мої терпіня. Нехай отже дієсь Божа воля! Осьвідчусь о неї — і о того - огидного пса. Іду... по дорозї насуваєсь менї знаменита гадка. (Зарозумило). А колибим пса перекупив? Такі случаї бувають між людьми... Дам йому лапівку і з'єднаю його собі. Браво! — Закликав я сам до себе, знаменита гадка!... Заризикую і куплю псови вудженини. Вступлю до склепику. "Нехай здесь панночка дадуть за кводра, ріжнородностий! Панночка крає шинку на плястри, сальцесон, ковбасу а навіть полядвицю — розумієсь, тільки плястрів, тільки солодких усьміхів, споглядаючи на мене. Я маю щасте до женщин. Забираю пакуночок і дрожачи цїлий спішу на Бродвей.

Дзвоню: дзень, дзень, дзень! Отвирають ся двері "Бійо" і вдова... — ні — вдова і "Бійо" витають мене в порозї (голосом вдови). "Ви з чим нинї приходите?" (своїм). "З вуджениною! нї!... хотїв я сказати з упоєним серцем, з бажанєм в душі — з мріями, які менї розсаджують кости в голові... (голосом женським). "Ви днесь поетично настроені... і мелянхолїйний" (своїм голосом). Найвідповіднїйша хвиля, аби пса почастувати вуджениною. (Несподїванo). Кидаю йому... а сам падаю на коліна і витягаючи до неї руки — кличу: Веронїко... люблю тебе!... (павза).

Вдова перестрашена чорт знає чого відскочила від

мене на два кроки... "Бійо" з кавалком полядвиці скаче на мене, починає шарпати за убранє. Починаю кричати: "Ґвавту!... Вона дусить ся від сьміху, вибігає з покою... (Отираючи піт з чола). По хвили відзискавши притомність підношу ся з землї — виджу як той лотер зїдає решту тої мішанини.

Не знаю, чи йому так моя вудженина смакувала, чи може його рушило сумлїнє — але зївши, присунув ся до мене, полизав мою ногу... махнув хвостом і пійшов.

Щож менї випадало зробити? Кинувши на него зарозуміло своїм зором — взяв я за капелюх і... присягаю паням, що більше порога до сего дому не переступив — і не переступлю, як мене тут живого видите. (Вздихаючи). А однак... колидумаю о тих чотирох копах шпараґах, і о тих бурачках і калярепці і біфштику — не знаю длячого... але так менї тут (вказуючи на жолудок) не добре робить ся... що піду на вечерю і скажу собі так спорядити... аби менї у всім мою Веронїсю пригадала.

Монольог Жида.

(Жид сидить при столї, погладжує собі бороду і приспівує): —

Нераз сяду — тай думаю,
Тай киваюсь ту і там —
І під ніс собі співаю —
Тадї-ра-дї, радї-бам!

Таки а зой! Чому я не маю собі заспівати. Гроші у мене есть, корчма у мене є і Суре у мене є.

За гроші купую я розмаїти трунки, Сура сидить у корчма і шинкує — а я собі сяду під своє вікно, відправлю свої борухи, та чешу собі своя борода. Кажете, що руда. Та деж то руда, то ясне бороде — блонд, а они кажуть що руда. Що? смердить? Та чим смердить? Чесник не смердить преці, цибуля також не смердить. Правда, моя горіфка смердить, але я від неї нічого не пю, то все для ґоя. Що я пю? Ни, що я маю пити? Напю ся часом вода зі соком, а часом чиста вода і більше я нічому не хочу. Пиво я не люблю пити, пивом я гандлюю, кава також не пю, бо якось Суре ніколи кави не хоче зварити, а впрочім кава — то такий дурний напиток, що страх. А може то і мудрий напиток, но люде з него роблять якісь такі комедії, що аж сьміх. Палять той кава на огни, щоби було чорне, а потім лїють до него трохи з молока, щоби було біле; дають до кава з кусником цикорія, щоби той кава було гірке, а потім кидають цукор, щоби оно було солодке; потім гріють его на поломінь, щоби оно єму було горяче, а потім дують на него, щоби було зимне. Чи то не сьміх з такій напиток?

Коли уже зійшло мое бесіда на сьміх, то я вам еще щось скажу. Я уже не буду сьміяти ся з кава, лиш з той ваш сьмішний руский язик. А не з той язик що то ся називае іначе: бесіда. З та ваша бесіда, то не можно ніяк бути розумним, а то д.'ятого, що ви з одним словом називаете нераз дві річи або називаете якась річ так, що оно нігде так не есть. На примір ми жидки їмо нераз така риба, що ему сї називає: сум, а ви кажете, що десь часом в серце маете така сум, що се вам плакати хоче. А вось там за мое корчма росте ліс, най му буде і ліс, но коли мій Іцик пішов вчера в війтів сад, а там була великий пес і мого Іцка злапала за цицилес з заду, то сей Танас, що то менї часом корчма замітае, каже до него: А по що ти там ліз? Або кажуть нераз ґої: ой коби то мати гроші, а потім на своя мама каже також мати. Но чи не правду кажу, що та ваша бесіда то така сьмішна, що мене часом і колька коле. Лізе часом через сад такий щур, що мае на хребет самі шпильочки, а часом на тї шпильочки він краде яблока, то діти кличуть адіть: їж, їж! А коли хто сяде до миска і їсть, то також кажуть їж! Колись, коли я не хотіло дати моїм гостям горіфка, каже один до мене: А ти нас Срулю не дразни... лиш давай... А есть знов в наше село така дурна голова, що всї собі з него кепкують, а він називае ся також Атанас. Кажу вам, що той ваш бесіда то страх сьмішна. Або есть якійсь один слово, котрий значить одну річ, а як додати до той слово лиш одну або дві маленька буква, то той слово уже цілком що друґе значить. Я вам скажу примір: Баки, то волосе на панске морда, а собаки, то уже таки сотворіне, що менї за него великий страх. Вода, то буває собі або звичайна, або смердяча, що називае ся горіфке; а як сказати коровода, то уже щось таке, що недае жидкови спат.і, як оно

хоче шкіра дерти, а ґой есть таке мудре, що моя горіфка не хоче пити. Ну, скажіть, ци тогди не есть у мене клопіт і коровода?

Гриби, то такі смашні овочі, що росте в лїсї під дерево, но есть і такі гриби, від котрі можно сї встечи; риби, то уже не росте під дерево, а лїтае по вода і смакуе жидкам на шабас. Правда ті два річи, риби і гриби, мають то вспільне зі собою, що як ґой хоче собі одно або друге взяти, то не возьме нї одно нї друге, но злапае собі часом оловяне кулька. Ни, може нї? — Гора то есть часом у земля такій горб, як у мене, а хора, то може бути хора корова, свиня, або і моя Суре. Імя, то мае кажда чоловік, а навіть і звір, а вимя, то мае лиш корова. Рот то бувае у каждий чоловік, а заворот бувае у той піяк, що за много до свії рот виливае мое горіфка. — Борона то собі таке зубате і діраве плахта, що лїтае через хлопські нива, а борода, то уже цалком що інного; она собі уже висить у жидка і міркуе, як би то дістати в свої руки та хлопська нивка... Часом борода бувае у русскій мужик, а тогди кажуть, що він москаль. Або сей москаль! Кажуть, що есть такі люде, що ся називають москалї, а я знов маю у себе в комора ціла бляшанка з маленькі рибка, що ся також називають москалї.

Чи то не сьміх з така бесїда, таже сьміх, ну скажіть сами? Я би вам еще сказало що небудь, але видите, часу нема, ось еще треба борухи відправти, а потім загляну до Сурці, як там ґешефти стоять. Таки а зой!

(Збираесь до молитви, приспівуючи собі з тиха ту арію, що сьпівав на початку. Куртина паде).
